

De Bach Cantates

Kortrijks Vocaal Ensemble

Pinksterconcert St-Martinuskerk Oekene-Roeselare zaterdag 23 mei 2015 - 20:30 u.

Programma

- **'Meine Seele erhebt den Herrn'** Koraalbewerking - Johann Pachelbel (1653-1706)
- **Missa brevis in A**, BWV 234 - Johann Sebastian Bach (1685-1750)
- **Sonate** voor traverso en continuo, HWV 363b - Georg Friedrich Händel (1685-1759)
Delen: Adagio, Allegro, Adagio, Bourrée anglaise en Minuetto
- **Magnificat** in D, BWV 243 – J.S. Bach

Inleiding De twee orgelbewerkingen in het begin hebben alles te maken met het Magnificat, want 'Meine Seele erhebt den Herrn' is de korte lutherse versie van die lofzang. Het koraal met zijn herhaalde noten komt duidelijk aan bod in het imposante Bachwerk waarmee het concert besluit. Het eerste deel van de Händelsonate, gepland als intermezzo tussen de twee grote werken in, verwijst even naar de tenoraria 'Comfort ye, my people' uit de Messiahs. De door ons overwogen volgorde leek ons logisch. De mis, gewoonlijk op zondagvoormiddag gevierd, kreeg eeuwen lang een liturgisch pendant in de avondspers waar het Magnificat het hoogtepunt van vormde. Een ferme nachtgroet uit de mond van Maria mag onze ziel, wie weet wel brandend van pinkstervuur, verheffen.

De lutherse mis in A, BWV 234 In de westerse culturele traditie is de mis het muzikale genre bij uitstek. Met haar vaste structuur van vijf delen (het ordinarium) confronteerde zij componisten met een gefixeerde tekst, besloten in een vaste vorm. Een Missa Brevis beperkt zich tot de eerste twee delen van de mis die een soort complementair paar vormen: de vraag om vergeving (Kyrie) en de aansluitende lofzang (Gloria). Bachs oeuvre telt vijf dergelijke 'korte missen'. Een van die vijf werken, BWV 232, vormt de basis van de grote b-mis (de H-Moll-Messe). Het lijkt erop dat Bach vanaf 1730 een nieuwe uitdaging wilde, waarbij recyclage (parodie) een grote rol speelde. Voor hergebruik kwamen de beste stukken uit het cantatewerk in aanmerking: door deze als deel van een mis te installeren, arrangeerde de meester iets uit een eenmalig werk voor een miscompositie. Zomaar eventjes 20 van de 24 bewegingen uit de vier lutherse missen (BWV 233-6) zijn parodieën. De mate waarin de ontlening bewerkt wordt, verschilt nogal: van simpele transcriptie, over verandering van instrumentatie naar complete herschrijving op basis van het model. Latere analyses tonen aan dat Bach het oorspronkelijke materiaal wel degelijk in die mate omkneedde tot het dienstbaar was geworden aan de liturgische woorden. De vier lutherse missen volgen allemaal hetzelfde parcours met een driedelig Kyrie en een vijfdelig Gloria. De hoekdelen van het Gloria zijn voor het koor uitgewerkt en de drie middelen als aria's.

1. Kyrie (traverso's, strijkers koor en continuo)

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

Heer, onferm u. Christus ontferm u. Heer, ontferm u.

2. Gloria (tutti)

Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis. Laudamus te, benedicimus te, adoramus te, glorificamus te. Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam.

Eer aan God in de hoge en op aarde vrede aan de mensen van goede wil. Wij loven U, wij zegenen U, wij aanbidden U, wij verheerlijken U. Wij zeggen U dank voor uw grote heerlijkheid.

3. Domine Deus (viool, bas en continuo)

Domine Deus, Rex coelestis, Deus Pater omnipotens. Domine Fili unigenite Jesu Christe. Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris.

Heer God, hemelse Koning, God almachtige Vader. Heer, eniggeboren Zoon, Jezus Christus. Heer God, Lam van God, Zoon van de Vader.

4. Qui tollis (traverso's, sopraan en strijkers unisono)

Qui tollis peccata mundi, miserere nobis, suscipe deprecationem nostram. Qui sedes ad dextram Patris, miserere nobis.

Die de zonden van de wereld wegneemt, ontferm U over ons, aanvaard onze smeekbede. Die zit aan de rechterhand van de Vader, ontferm U over ons.

5. Quoniam tu solus (strijkers unisono, alt en continuo)

Quoniam tu solus sanctus, tu solus Dominus, tu solus altissimus Jesu Christe.

Want Gij alleen zijt heilig, Gij alleen Heer, Gij alleen allerhoogste, Jezus Christus.

6. Cum Sancto Spiritu (tutti)

Cum Sancto Spiritu in gloria Dei Patris, amen.

Met de Heilige Geest in de glorie van God de Vader, amen.

Het Magnificat in D, BWV 243 Het Magnificat (Lucas 1, 46-55) is een van de drie kantieken uit het Nieuwe Testament. De mariale lofzang was in de eerste eeuwen van de polyfonie populair en haakte aan bij de liturgische praktijk: opgevat als het hoogtepunt van de dagelijkse vespers werd het Latijnse Magnificat zowel in katholieke als protestantse kerken gezongen. Vaak kozen componisten voor een alternerende praktijk waarbij slechts de helft van de 10 verzen werden gezongen. De meerstemmigheid nam in die alternerende praktijk meestal de pare verzen voor haar rekening, te beginnen met 'et exultavit'. In Leipzig, waar Bach van 1723 tot zijn dood verbleef, werd het Magnificat op zondagen in de vespers in het Duits gezongen, maar op feestdagen weerklonk een gefigureerde Latijnse versie. Bach maakte zijn Magnificat in Es voor de kerstvesper van 1723. In de latere versie in D zijn de verwijzingen naar het kerstgebeuren weggefallen, misschien om dat nieuwe geheel ook tijdens paas- en pinksterverspers te laten weerklinken.

1. Magnificat (trompetten, pauken, traverso's, hobo's, strijkers, koor en continuo)

Magnificat anima mea Dominum

Mijn ziel juicht voor de Heer

2. Et exultavit (strijkers, sopraan II en continuo)

Et exultavit spiritus meus, in Deo salutari meo

en mijn geest verheugt zich in God mijn redder

3. Quia respexit (Oboe d'amore, sopraan I en continuo)

Quia respexit humilitatem ancillae suae ;
ecce enim ex hoc beatam me dicent...

die omgezien heeft naar de ootmoed van zijn dienaress; zie, inderdaad, vanaf nu zullen mij zalig prijzen...

4. Omnes generationes (tutti zonder trompetten)

Omnes generationes.

alle generaties.

5. Quia fecit (bas en continuo)

Quia fecit mihi magna qui potens est, et sanctum nomen eius.

Want Hij heeft grote dingen aan mij gedaan, Hij die machtig is; en heilig is zijn naam.

6. Et misericordia (traversopaar, alt, tenor en continuo)

Et misericordia a progenie in progenies timentibus eum.

En van geslacht naar geslachten zijn barmhartigheid voor die hem vrezen.

7. Fecit potentiam (tutti)

Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui.

Met zijn arm toonde Hij kracht, de trotsen van harte sloeg Hij uit elkaar.

8. Deposuit potentes (strijkers unisono, tenor en continuo)

Deposuit potentes de sede et exultavit humiles.

Machtigen haalde Hij van hun troon en Hij verhief de nederigen.

9. Esurientes (traversopaar, alt en continuo)

Esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes.

Hongerigen overlaadde Hij met goede dingen en bezittenden stuurde Hij leeg weg.

10. Suscepit Israel (hobo, sopraan I, II, alt en continuo)

Suscepit Israel puerum suum recordatus misericordiae suae.

Hij trok zich Israël-zijn-kind aan indachtig zijn barmhartigheid.

11. Sicut locutus est (koor en continuo)

Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham et semini eius in saecula.

Zoals Hij gesproken heeft tot onze vaders, Abraham en zijn nageslacht tot in der eeuwen.

12. Gloria Patri (tutti)

Gloria Patri, gloria Filio, gloria et Spiritui sancto !

Eer aan de Vader, eer aan de Zoon en aan de Heilige Geest !

Sicut erat in principio et nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen

Zoals het was in het begin en nu en altijd tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Het Kortrijks Vocaal Ensemble Het Kortrijks Vocaal Ensemble, laureaat van het Koorfestival van de Provincie West-Vlaanderen, is een amateurkoor onder leiding van professioneel koordirigent Wim Verdonck. Het KVE heeft een voorliefde voor barok, meer bepaald voor J.S. Bach, en werd al verschillende keren uitgenodigd voor een concertreis naar Engeland met o.a. optredens in Eton College (Windsor) en in Bingham. Het KVE waagt zich ook aan experimenten zoals de uitvoering van de Bachcantate Aus der Tiefen in een regie van, en met medewerking van Wim Opbrouck. In 2008 bracht het koor in samenwerking met actrice en woordkunstenaar Chris Lomme en in een regie van Piet Arfeuille in het kader van Eiland van Licht het project Silence my Soul. In 2014 kreeg het koor de unieke kans om mee te werken aan de creatie van de Lucaspasie van C. Ph. E. Bach, uitgevoerd door Il Fondamento o.l.v. Paul Dombrecht.

Wim Verdonck Wim Verdonck is de bezielde dirigent van het Kortrijks Vocaal Ensemble. Van september 1995 tot januari 1999 was hij dirigent van de Capella Groeninghe en van oktober 1995 tot mei 1999 leidde hij het koor van de KULAK. Sinds de oprichting in januari 1998 is hij de vaste dirigent van het Kortrijks Vocaal Ensemble.

Orkest, solisten en koor **Trompet** Alain De Rudder Steven Verhaert Bart Coppé
Percussie Stefaan Raes **Viool 1** Justin Glorieux **Viool 2** Katia Katanova **Altviool** Marie-Katrien Cumps **Fagot** Mieke Vandemeulebroecke **Hobo 1** Rafael Palacios **Hobo 2** Nele Vertommen
Traverso 1 Beniamino Paganini **Traverso 2** Toshiuyki Shibata **Cello** Hervé Douchy **Orgel** Dirk Blockeel **Contrabas** Pieter Lenaerts **Bas** Arnout Malfliet **Tenor** Yves Van Handenhove **Sopraan 1** Inge Zutterman **Sopraan 2** Nel Vanhee **Altus** Pieter De Praetere **Sopranen** Sabine Dewaele, Lieve Dewerchin, Hilde Lanneau, Karen Oberfeld, Kathy Theys, Philipinna Vanden Weghe, Anne Van Peteghem **Alten** Lieve Clement, Nicole Debels, Pieter De Praetere, Stefanie Lagast, Ilse Pieters, Antje Rohde, Lieve Wannyn **Tenoren** Chris Duprel, Rik Pattyn, Lucas Van Uytven, Nele Valcke, Tom Verhaegen **Bassen** Filip Amerlinck, Chris Coolsaet, Rik Debonne, Bernard Platteau, Alain Verfaillie

Concertkalender 'Oekene Inviteert' - www.oekeneNV.be

- zondag 28 juni 2015 – 17:30 uur - Kerk O.L.V. Hospitaal Budastraat 37 B-8500 Kortrijk
Pianorecital met Timur SERGEYENIA
- donderdag 17 sept. 2015 - 20:30 u. - Oekene-kerk
'OEKENER FESTSPIELE' - winnaar Koningin Elisabethwedstrijd (viool) + piano
- zaterdag 31 okt. 2015 - 20:30 u. - Oekene-kerk
'Ein Deutsches Requiem' van Johannes Brahms - Roeselaars Kamerkoor
- donderdag 12 nov. 2015 - 20:00 u. - Oekene-kerk
Orgelfestival: ERIC HALLEIN & TRIO SYMFONIA
- zaterdag 26 dec. 2015 - Oekene- of Rumbeke-kerk: uur en locatie worden later meegedeeld
Messiah van G.F. Händel - Kortrijks Vocaal en Instrumentaal Ensemble - dubbele bezetting

'Oekene Inviteert' - concept 'OekeneNV' / org. & t.v.v. vzw Collectief 'De LINK'
www.oekeneNV.be

